

แนวทางการถ่ายทอดทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงเป๊าะ สามชั้น Transmission Guidelines of Khong Wong-Yai Solo on Pae-Samchan

พรณระพี บุญเปลื้อง^{1*} สรายุทธ์ โชติรัตน์¹ อัญชญา สุตมาตร์¹ สราวุธ วิวรรณ¹ และปราโมทย์ ด้านประดิษฐ์²
Pranrapee Boonplian^{1*}, Sarayut Chotirat¹, Anchana Suttamart¹, Sarawut Wiwan¹ and Pramote Danpradit²

¹สาขาดนตรีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000

²สาขาดนตรีศึกษา คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10170

¹Division of Music Education, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University, Nakhon Pathom 73000

²Division of Music Education, Faculty of Music Interdisciplinary, Bangkokthonburi University, Bangkok 10170

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: oil.pranrapee@gmail.com

Received: 6 February 2019, Revised: 1 March 2019, Accepted: 2 April 2019

บทคัดย่อ

แนวทางการถ่ายทอดทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงเป๊าะ สามชั้น เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อถ่ายทอดทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงเป๊าะ สามชั้น ให้แก่นักศึกษาวิชาเอกเครื่องดีไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมจำนวน 16 คน ทำการถ่ายทอดแบบโบราณ โดยใช้แบบฝึกทักษะ โน้ตทางเดี่ยว การกำกับการฝึกซ้อม ประเมินทักษะการบรรเลงโดยการสังเกตจากผู้เชี่ยวชาญ และคัดเลือกนักศึกษามารับบันทึกเสียงและเผยแพร่ จำนวน 8 ครั้ง

ผลการวิจัยพบ แนวทางการถ่ายทอดเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเพลง ขั้นตอนฝึกซ้อม และขั้นเผยแพร่ โดยมีนักศึกษา 3 คน มีระดับทักษะขั้นสูงสามารถบรรเลงบันทึกเสียงและเผยแพร่ในยูทูป

คำสำคัญ: การถ่ายทอด ทางเดี่ยว ฆ้องวงใหญ่ เพลงเป๊าะสามชั้น

Abstract

This article describes the transmission guidelines of the melodic solo, Pae-Samchan, on the Khong Wong-Yai. The qualitative research approach. The aim of this transmission of new melody for Thai students Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University. With 16 students. To transmission the old edification, Use the exercise, the melodic solo of the Khong Wong-Yai Note on Pae-Samchan, Directing practice assessing instrumental skills by observing from experts and selected students to record and publish, 8 times.

The transmission guideline for conveying is 3 steps: Copy from teacher, practice music and dissemination. There are 3 student s with advanced skills that play audio recordings and publish on YouTube.

Keywords: transmission, the melodic solo, Khong Wong-Yai, Pae-Samchan

บทนำ

การบรรเลงดนตรีไทยแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ การบรรเลงหมู่และการบรรเลงเดี่ยว โดยเฉพาะการบรรเลงหมู่ คือ การบรรเลงของเครื่องดนตรีชนิดเดียวกันหลาย ๆ ชิ้น รวมกันเป็นวงกันอย่างพร้อมเพรียง ส่วนการบรรเลงเดี่ยวนั้นเป็นการบรรเลงทางที่มีลักษณะ โดดเด่นเป็นการอวดฝีมือความสามารถของผู้บรรเลงและอวดทางของผู้แต่ง การบรรเลงเพลงเดี่ยวเป็นวิธีการบรรเลง

เฉพาะเรื่องดำเนิน เช่น ปี ระนาศ ฆ้องวงใหญ่ เป็นต้น [1] บทเพลงไทยสำเนียงจีนเป็นวรรณกรรมสะท้อนการประสานทางวัฒนธรรมระหว่างไทยและจีน ที่อยู่ในสังคมไทยมาหลายร้อยปี ครุมีแขกหรือพระประดิษฐไพเราะ (พ.ศ. 2330-2415) ท่านเป็นศิลปินคนสำคัญที่สร้างสรรค์เพลงไทยสำเนียงจีนชุดหนึ่งไว้เป็นมรดกสำคัญ 4 เพลงได้แก่ เพลงชมสวนสวรรค์ เพลงจีนแสด เพลงอาเซีย และเพลงแป๊ะ โดยท่านได้จดจำทำนองจากมโหรีจีนที่ได้ยินระหว่างเดินทางไปชมและกลับมาประพันธ์เพลงไทยสำเนียงจีน [2] เพลงแป๊ะดังกล่าวมีโครงสร้างเพลงในอัตราสามชั้นประกอบด้วย 2 ท่อน ท่อนที่หนึ่งมี 3 จังหวะหน้าทับปรบไถ่ มีทำนองซ้ำกันบางส่วน ท่อน 2 แบ่งเป็นส่วนต้นหรือสร้อยกับส่วนปลายโดยส่วนปลาย ส่วนต้นมีความยาว 2 จังหวะหน้าทับปรบเลงกลับต้น ส่วนท้ายเป็นทำนองลูกสือ ลูกซัดอีก 4 จังหวะไม่กลับต้น ต่อมาได้ดัดแปลงให้ครบเป็นเถา นิยมนำมาเรียบเรียงใช้ฝึกหัดจิม จะเข้ เป็นต้น โดยลักษณะของเพลงแป๊ะมีจุดเด่นคือ มีการซ้ำทำนอง ทั้งท่อนที่ 1 และ ท่อนที่ 2 โดยเฉพาะท่อน 2 มีการซ้ำทำนองในส่วนที่เป็นสร้อยและการสือ สามารถเขียนเป็นรูปแบบโครงสร้างได้ดังนี้ [A//] [B//C] [3] จึงเหมาะสมที่จะคัดเลือกมาเรียบเรียงเป็นทางเดี่ยว ด้วยเพลงที่นำมาประดิษฐ์ทางเดี่ยวนั้นมีความมุ่งหมายอยู่ 3 ประการคือ เพื่ออวดทางหรือทำนองพิเศษของเครื่องดนตรีนั้น ๆ เพื่ออวดความแม่นยำและเพื่ออวดฝีมือของผู้บรรเลง โดยใช้เครื่องทำนองชิ้นเดียวไม่นับรวมเครื่องกำกับจังหวะ [4]

ผู้วิจัยพบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดดนตรี อาทิ กรกฎ วงศ์สุวรรณ [5] นำเสนอวิทยานิพนธ์เพื่อศึกษาระบบการถ่ายทอดดนตรีไทยของปราชญ์ชาวบ้าน เน้นด้านปัญหาและอุปสรรคในการถ่ายทอด ในมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 2 ท่าน อาจารย์ดนตรีไทย 6 คน และนักศึกษา 16 คน โดยการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า การเลือกเพลงใกล้เคียงกับหลักสูตร ใช้การสอนแบบมุขปาฐะในการต่อเพลง บรรเลงจริง ทั้งในและนอกเวลาเรียน ท่านใช้การไล่ฆ้อง 11 ชั้น เพื่อฝึกทักษะการเรียน มีปัญหาด้านเวลาการสอนน้อย นักศึกษาขยันน้อยลงส่งผลต่อการฝึกซ้อมที่ลดลงเมื่อเทียบกับรุ่นที่ผ่านมา และยังพบเอกสารของ อุทัย ศาสตร์ [6] ได้เสนอวิทยานิพนธ์เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดและสร้างคู่มือการสอนทักษะการบรรเลงระนาดเอกของครูประสิทธิ์ ธาร (ศิลปินแห่งชาติ) โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำการตีความและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย พบว่า ท่านถ่ายทอดอย่างเข้มข้นทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ควบคู่กับการปรับวงและการสอนแบบโบราณ ยึดการสอน 4 ประการคือ ความสามารถของผู้เรียน เน้นวิธีการบรรเลงมากกว่าจำนวนบทเพลง เน้นพื้นฐานระนาดเอกที่ถูกต้อง เป็นขั้นตอน ด้วยมุขปาฐะ ร่วมกับการอธิบายประกอบการสาธิต ยกตัวอย่างให้เข้าใจ และพัฒนาคู่มือการสอนทักษะการบรรเลงระนาดเอกขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยคำชี้แจง เนื้อหาสาระสำหรับการสอนและการฝึกทักษะการบรรเลง วิธีการสอนและการฝึกทักษะ การวัดและการประเมินผล ตลอดจนแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง วิทยานิพนธ์ทั้งสองมีความสอดคล้องในการถ่ายทอดโดยการวิจัยเชิงคุณภาพแตกต่างกันตรงข้อสองที่แยกเป้าหมายเป็นการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการสร้างคู่มือการสอน ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาถ่ายทอดทางเดี่ยวแก่นักศึกษาดตามแบบทั้งสองหรือแบบโบราณ

นอกจากนี้ยังพบวิทยานิพนธ์ของ นิพนธ์ กล้ากล่อมจิตร [7] การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในระบบโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย โดยศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต "พิบูลบำเพ็ญ" มหาวิทยาลัยบูรพา และศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และแบบสอบถาม ใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ถ่ายทอดและผู้รับการถ่ายทอด แบบสังเกตการถ่ายทอดดนตรีไทยในเชิงปฏิบัติการ และแบบสอบถามผู้รับการถ่ายทอด เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำเสนอในรูปแบบความเรียง ผลการวิจัยพบว่า การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต "พิบูลบำเพ็ญ" มหาวิทยาลัยบูรพา มีขั้นตอนของการสอน แยกตามกลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมง และกลุ่มผู้เรียนในชุมนุม ที่เน้นการฝึกซ้อมการบรรเลง ส่วนวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เน้นการปฏิบัติ โดยแบ่งผู้เรียน ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้เรียนพื้นฐานและกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่แล้ว มีผลการประเมินการถ่ายทอดเฉลี่ยในระดับ มาก สะท้อนให้เห็นว่าการสอนในระบบเน้นขั้นตอนและมีการสอนพื้นฐานทฤษฎีปฏิบัติ ส่วนการสอนในชุมนุมและบ้านดนตรี เน้นการสอนปฏิบัติระดับต่าง ๆ ใช้การแสดงหรือออกงานจริงเป็นการประเมิน ดังนั้นการประเมินทักษะดนตรี โดยการแสดงหรือปฏิบัติจริง เป็นภาพสะท้อนที่สมบูรณ์

ทั้งนี้ยังมีงานวิจัยของ ปราโมทย์ ด้านประดิษฐ์ การุณย์ ด้านประดิษฐ์ และสุชินันท์ โสภากาศ [8] ได้สร้างสรรค์ทางฆ้องวงใหญ่เพลงแป๊ะสามชั้น และตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ปีที่ 21 ดังนั้นเพื่อเป็นการต่อ ยอดการสร้างสรรค์จึงนำทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงแป๊ะสามชั้น ไปถ่ายทอดให้กับนักศึกษาวิชาเอกเครื่องดีไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ในภาคเรียนที่ 2/2562

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาแนวทางการถ่ายทอดทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงแป๊ะ สามชั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

แนวทางการถ่ายทอดทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงแป๊ะ สามชั้น เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องการเรียบเรียงและพัฒนาแบบฝึกทักษะทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงแป๊ะ สามชั้น โดยเป็นระยะที่ 2 ต่อจากการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงแป๊ะ สามชั้น เพื่อศึกษาแนวทางการถ่ายทอดทางเดี่ยวแก่นักศึกษาวิชาเอกเครื่องดีไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม โดยมีความคาดหวังให้นักศึกษาสามารถบรรเลงได้ ซึ่งปราโมทย์ ด้านประดิษฐ์ และคณะ [8] ที่สนใจเพียงการสร้างสรรค์และพัฒนาแบบฝึกทักษะทางเดี่ยวเพลงแป๊ะ สามชั้น ดังนั้นแนวทางการถ่ายทอดครั้งนี้จึงเป็นการขยายการถ่ายทอดจากเดิม 4 ครั้งเป็น 8 ครั้งพร้อมบันทึกเสียงและเผยแพร่ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล (Key Informant)

1. กลุ่มนักวิชาการ

ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติและประสานงานนักวิชาการดนตรีไทย ระดับอุดมศึกษา จำนวน 5 ท่าน โดยมีเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่งดังนี้

- 1.1 เป็นอาจารย์ผู้กำลังสอนดนตรีไทยในสถาบันอุดมศึกษา
- 1.2 จบการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป หรือมีประสบการณ์ด้านการสอนดนตรี
- 1.3 มีประสบการณ์ทางดนตรีมากกว่า 10 ปี
- 1.4 สะดวกในการตรวจให้ข้อเสนอแนะ ในการซ้อมและสอบภาคปฏิบัติฆ้องวงใหญ่

2. กลุ่มนักศึกษา

ผู้วิจัยเจาะจงนักศึกษาวิชาเอกเครื่องดีไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จำนวน 16 คนแบ่งเป็น

- 2.1 นักศึกษาเอกเครื่องดีไทย ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 7 คน เพื่อทดลองใช้เครื่องมือ และถ่ายทอดทางเดี่ยว
- 2.2 นักศึกษาเอกเครื่องดีไทย ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 9 คน เพื่อใช้เครื่องมือจริง และถ่ายทอดทางเดี่ยวอนึ่งในการประเมินและคัดเลือก คณะวิจัยมิได้แยกกลุ่มแต่อย่างใด เพราะเป็นทักษะเฉพาะบุคคล ไม่เกี่ยวกับชั้นปี

เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบ สัตถลักษณะ เครื่องมือและขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. โดยให้ฆ้องวงใหญ่มีโน้ตเสียงต่ำสุดคือ เรต่ำ (ร.) และมีเสียงสูงสุดเป็นเสียง มีสูง (มี)
2. ลักษณะของแบบฝึกใช้โน้ตไทยแบบ 8 ห้องเพลง บรรทัดคู่ บรรทัดบนแทนมือขวา บรรทัดล่างมือซ้าย
3. กำหนดสัญลักษณ์ เพื่อสะดวกในการอ่านและวิเคราะห์ (ช่องขวาของแบบฝึกทักษะ)
4. พัฒนาแบบฝึกทักษะฆ้องวงใหญ่ ซึ่งพัฒนาโดย ปราโมทย์ ด้านประดิษฐ์และคณะ [8]
5. ใช้โน้ตทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงแป๊ะ สามชั้น ที่สร้างสรรค์ไว้โดยปราโมทย์ ด้านประดิษฐ์และคณะ [8]

6. ใช้เกณฑ์การประเมินทักษะที่ปราโมทย์ ด้านประดิษฐ์และคณะ [8] สร้างขึ้นประเมินทักษะโดยกลุ่ม

ผู้เชี่ยวชาญ

ทางเดี่ยวห้องวงใหญ่เพลงเป็ะสามชั้น

	เป็ะสามชั้น							ปรบไ้	
ท่อน 1	2		4		6		8	สัญลักษณ์	
1	__ รม	ช ล __ ช	__ ชล	ดี่ รี่ __ ดี่	__ มี่มี	__ รี่ __ ดี่	รี่ปี่ __ รี่ ดี่	ล __ ช	สบัดขึ้น
	ค	<u>ช</u>	ฟ	<u>ด</u>	ลขม	ร" ด"	รม ร ด	<u>ช</u>	
2	__ ม	__ ล __ ช	__ ร ม	ลดี่ __ ดี่	__ รี่ปี่	__ ลช	ชล ดี่ล	__	
	ล"	ช" ม"	ค	ช <u>ล</u> ล"	ล	ฟ	ฟ <u>ช</u> ฟม	ม ม <u>ล</u>	0" กรอ
3	รม __ ช	__ ชล	ชล __ ดี่	__ ดี่ รี่	รี่ปี่ __ รี่	__ ดี่ ล	__ รี่ __ ดี่	__ ล __ ช	
	ค ช.	รม ฟ	ฟ ด.	ชล ท	ค ร	ค ล.	ร ด	<u>ล</u> <u>ช</u>	๐ต่ำ
4	__ ลด	__ ชล	มร __ ร	ม __ ช	ลช __ ดี่	ดี่ __ ล	ลช __ ล	ล __ ช	
	ม. ช	ม. <u>ฟ</u>	ค <u>ม</u>	<u>ช</u> <u>ล</u>	ม ล	ช ม	ม ช	ม ร	๐ต่ำ
5	มร __ ร	ม __ ช	ม __ ช	ม __ ล	ช __ ดี่	ล __ รี่	ดี่ __ มี่	รี่ปี่ __	
	ค <u>ม</u>	<u>ช</u> <u>ม</u>	<u>ช</u> <u>ม</u>	<u>ล</u> <u>ช</u>	ค <u>ล</u>	ร ด	ม ร	ช ม	ฝาก
6	รี่ปี่ __ รี่	__ ค __ ล	รี่ปี่ __ ดี่	ล __ ช	ชล __ ดี่	__ รี่ปี่	__ มี่ __	__ รี่ปี่	
	ดี่ <u>ล</u>	<u>ด</u> <u>ล</u>	<u>ด</u> <u>ล</u>	<u>ช</u> <u>ม</u>	ฟ <u>ด</u>	<u>ล</u> <u>ม</u>	<u>ช</u> <u>ม</u>	<u>ล</u> <u>ด</u>	กต

	2		4		6		8		
7	ลช __ ช	ช __ ช	รี่ปี่ __ ดี่	ดี่ __ ดี่	มี่ปี่ __ มี่	มี่ปี่ __ รี่	รี่ปี่ __ รี่	รี่ปี่ __	เสี้ยว
	ม ช.	ล. ช.	ล ด	ร ด	ดี่ รี่	ดี่ ล	ล ด	ล ช	
8	มี่ปี่ __	รี่ปี่ __	มร __ ร	ลช __ ช	ลช __ ช	ชฟ __ ฟ	ฟม __ ม	มร __ ร	เสี้ยว
	ดี่ ล	ล ช ม	ค <u>ม</u>	ม ล.	ม ช.	ร ฟ.	ค <u>ม</u>	ร ร.	
9	ช __ ม	ชลช __	ล ท ด	รี่ปี่ รี่	มี่ปี่ __	มี่ปี่ __	รี่ปี่ __	รี่ปี่ __	
	ค ช.	ช.	ร	ร	ค ร	ค ล	ล ด	ล ช	
10	ดี่ __ ม	ชช __ ช	__ ช	ลล __ ล	__ ชล	ดี่ __ ดี่	__ ค	รี่ปี่ __ รี่ปี่	
	ค ช.	ม	รม ล.	ม	ม ค	ช	ชล ร	ดี่	
11	มี่ปี่ __ รี่	มี่ปี่ __	มี่ปี่ __	มี่ปี่ __	ทล __ ล	ดี่ท __ ท	รี่ปี่ __ ดี่	มี่ปี่ __ รี่	
	ดี่ <u>ม</u>	<u>ช</u> <u>ม</u>	<u>ช</u> <u>ม</u>	<u>ล</u> <u>ด</u>	ช ท.	ล ด.	ท ร.	ค <u>ม</u>	
12	รม __ ช	ดี่ __ ชล	ดี่ __ มี่ปี่	__	ชล ท ดี่	__	ล ท ดี่ รี่	__	แยกมือ
	ค <u>ม</u>	<u>ม</u> <u>ฟ</u>	ค <u>ดี่</u>	<u>ท</u> <u>ล</u> <u>ช</u> <u>ม</u>		ท ล ช ม		<u>ช</u> . <u>ล</u> . <u>ท</u> . <u>ด</u>	มือขวา กต

แป๊ะ สามชั้น ท่อน 2

	2		4		6		8		
13	มีมี _ มี	มีมี _ มี	มีมี _ มี	มีมี _ มี	มีมี _ มี	มีมี _ มี	มีมี _ มี	มีมี _ มี	
	ม ร	ม ม	ม ช	ม ม	ม ร	ม ช	ม ร	ม ม	
14	ดดด _ ด	รรรร _ ร	มมม _ ม	ชชช _ ช	ลลล _ ล	_ ช _ ฟ	_ ช _ ฟ	_ ม _ ร	ดีด-หนับ
	ช.	ล.	ท.	ร	ม	ร ด	ร ด	ท. ล.	
15	_ ชช	_ ช ล	_ คค	_ คจ	_ ม	_ ร	_ ร	_ ล	กวาด
	ช.	ร ม ฟ	ค	ช ล ท	ม	ร	ร	ล ช	
16	ค ล	คช	_ ท ค	ร ม	_ ช ล	คค	ล ช	คช	
	ช ม	ม ร ด	ช ล ล	ท ค ค	ร ม	ล ช ม	ม ร	ม ร ด	

	2		4		6		8		
17	ม ม ม _	ม ม ม _	ม ม ม _	ม ม ม _	ช ช ช _	ม ม ม _	ช ช ช _	ม ม ม _	ไขว้
	ร	ม.	ช	ม.	ร	ช	ร	ม.	
18	_ ร _ _	_ ม _ _	_ ช _ _	_ ล _ _	ค ล	ล ช	ช ฟ	ฟ ม	กระทบคู่
	ด ด	ข ข	ม ม	ช ช	ช ช	ฟ ฟ	ม ม	ข ข	
19	_ ร _	_ ล _	_ ม _	_ มี	ร ร	ค ค	ท ท	ล ล	กระทบคู่
	ด ด	ช ช	ข ข	ค ค	ค ค	ท ท	ล ล	ช ช	
20	ค ล	คช	ช ช	ช ช	ช ช	ช ช	ช ช	ช ช	ไขว้
	ช ม	ม ร ด	ม ค	ม มี	ม ล	ค ร	ม มี	ร ค	
									ไม่กลับต้น

ขั้นตอนการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิดเรื่องระดับทักษะ จากง่ายไปยากและลีลาที่โดดเด่น 2 ประการคือ การคิดทำนองหรือกลวิธี บรรเลงที่พบบ่อย ง่ายถึงยากตามลำดับกับทำนองที่ไม่ซ้ำ ซึ่งคัดไปเป็นแบบฝึกหัด พิจารณาเลือกระดับความยากง่าย จัดลำดับจาก ง่ายไปยาก ตามลีลาทำนองที่พบในแต่ละท่อน และศึกษากลวิธีการบรรเลงทางเดี่ยวจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ ด้าน ประดิษฐ์ โดยการร่วมสังเกตการถ่ายทอดกับนักศึกษา

2. วางแผนการถ่ายถอด และฝึกซ้อมเพิ่มเติมจากที่ ปราโมทย์ ด้านประดิษฐ์และคณะ (2562) ได้ทำไว้ 4 ครั้ง เป็น 8 ครั้งนอกเวลาเรียน โดยขยายเวลาจากเดิมเป็น 8 ตามกรอบเนื้อหาเดิม ทั้ง สองห้อง ดังนี้

ครั้งที่ 1 เป็นการต่อทางฆ้อง และแบบฝึกทักษะทั้ง 10 ข้อ

ครั้งที่ 2 ทบทวนทางฆ้อง ฝึกตามแบบฝึกทักษะ และทบทวนทางเดี่ยวท่อน 1 / 1

ครั้งที่ 3 ทบทวนแบบฝึกทักษะ ทบทวนทางเดี่ยวและต่อทางเดี่ยวท่อน 1 / 2

ครั้งที่ 4 ทบทวนแบบฝึกทักษะ ทบทวนทางเดี่ยวและต่อทางเดี่ยวท่อน 2/1 และ 2/2

ครั้งที่ 5 ทบทวนแบบฝึกทักษะ ทบทวนทางเดี่ยวและต่อทางเดี่ยวท่อน 2 / 3

ครั้งที่ 6 ทบทวนทางเดี่ยวทั้งหมด เน้นการขึ้น การเชื่อมต่อ กลวิธีและการลงจบ

3. การถ่ายทอดเพิ่มเติม โดยการฝึกซ้อมแบบฝึกทักษะ ฝึกกำลังและฝึกซ้อมแต่ละท่อนเพลง นอกจากนี้ยังฝึกซ้อมกับ เครื่องประกอบจังหวะคือ ฉิ่งและสองหน้า

ครั้งที่ 7 ทบทวนทางเดี่ยวทั้งหมด บรรเลงประกอบกับเครื่องกับกับจังหวะ

ครั้งที่ 8 ประเมินผลและคัดเลือกผู้ที่บรรเลงดีที่สุดเพื่อบันทึกเสียง

4. การประเมินวัดผล เรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญร่วมประเมินตามเกณฑ์ หลังการประเมินกรรมการได้คัดเลือกผู้ที่มีทักษะดีมาก ไปบันทึกเสียงเพื่อการเผยแพร่ต่อไป

5. บันทึกเสียงและภาพเคลื่อนไหว ระดับ HD หลังการฝึกซ้อมแล้วให้นักศึกษาบรรเลงบันทึกเสียง ผู้วิจัยปรับแต่งภาพและเสียงให้สมบูรณ์

6. เผยแพร่ทางยูทูป (YouTube) ผ่านช่อง Sutinan Sopapark และ facebook.com เพจ Music Department

Nakhon Pathom Rajabhat University

การเก็บข้อมูล

ในการวางแผนการถ่ายทอดทั้ง 8 ครั้ง ช่วงเดือน มกราคม ถึง มีนาคม 2562 (หยุดบางวัน/บางสัปดาห์) คณะผู้วิจัย ทำการสังเกตพร้อมกับการสนทนากลุ่มย่อยในการให้ตอบข้อสงสัย ให้ข้อเสนอแนะและไขข้อขัดข้องต่าง ๆ หลังการสอนหรือฝึกซ้อม และบันทึกข้อมูลการสนทนาเฉพาะประเด็นที่สำคัญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์การสังเกตและสนทนา ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปปรับปรุงการฝึกซ้อมและการถ่ายทอดต่อไป

ผลการวิจัย

แนวทางการถ่ายทอดทางเดี่ยวของวงใหญ่เพลงแป๊ะ สามชั้น เป็นการวิจัยเชิงพัฒนาที่นำทางเดี่ยวของวงใหญ่เพลงแป๊ะ สามชั้น มาถ่ายทอดให้นักศึกษาสามารถบรรเลงได้เป็นอย่างดีซึ่งปราโมทย์ ด้านประดิษฐ์ และคณะ (2562) สนใจเพียงสร้างสรรค์และพัฒนาแบบฝึกทักษะทางเดี่ยวเพลงแป๊ะ สามชั้น ดังนั้นการถ่ายทอดครั้งนี้จึงเป็นการขยายการถ่ายทอด จาก 4 ครั้งเป็น 8 ครั้ง พร้อมบันทึกเสียงและเผยแพร่ โดยทำการสอนเพิ่มนอกเวลา มีผลการวิเคราะห์ดังนี้

ครั้งที่ 1 – ครั้งที่ 3 นักศึกษามุ่งเน้นการซ้อมเพื่อฝึกความจำ ฝึกกลวิธี ตลอดจนฝึกกำลัง ตามแบบฝึกทักษะทั้ง 10 ข้อ และทางเดี่ยวที่ได้แล้ว นักศึกษาตื่นเต้น และมีคำถามมากมาย เรื่องคะแนน การฝึกซ้อมและกลวิธีต่างๆ ที่เป็นขอแปลกใหม่

ครั้งที่ 3 - ครั้งที่ 5 ทบทวนทางเดี่ยว เน้นกลวิธีในจุดต่างๆ ตลอดจนเน้นให้ฝึกตามแบบฝึกทักษะ นักศึกษาเห็นภาพทั้งหมดของบทเพลงและเข้าใจทางเดี่ยวมากยิ่งขึ้น ต่อเนื่องกับ ครั้งที่ 6 และ ครั้งที่ 7 ฝึกซ้อมและทบทวนทางเดี่ยวทั้งหมด เน้นการขึ้น การเชื่อมต่อ กลวิธีและการลงจบ เป็นการถ่ายทอดรวมถึงเน้นความพร้อมเพรียง เน้นจังหวะที่ตรงกัน จากนั้นให้นักศึกษา ฉิ่งและสองหน้าบรรเลงหน้าทับปรบไปสามชั้นประกอบ สร้างความคุ้นเคยทั้งสามส่วน

ครั้งที่ 8 ประเมินผลและคัดเลือกผู้ที่บรรเลงดีที่สุดเพื่อบันทึกเสียง เรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญร่วมรับฟัง ประเมินผลการบรรเลงและคัดเลือกผู้ที่บรรเลงดีที่สุดไปบันทึกเสียงเพื่อการเผยแพร่ ในการบันทึกเสียงและจัดเสียงอาจมีการเพิ่มเสียง ตัดเสียง เน้นเสียง หรือเพิ่มเสียงเป็นฉากหลังให้เหมาะสม น่าสนใจยิ่งขึ้น

สรุปผล

แนวทางการถ่ายทอดทางเด็วฆ้องวงใหญ่เพลงเป็ะ สามชั้น เป็นการวิจัยเพื่อถ่ายทอดทางเด็วฆ้องวงใหญ่เพลงเป็ะ สามชั้น ให้นักศึกษาวิชาเอกเครื่องตีไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนใหญ่ คือ การถ่ายทอดโดยการปฏิบัติตามผู้สอน การฝึกซ้อมระดับต้นและเข้มข้น และการบันทึกเสียงเผยแพร่ โดยมีนักศึกษาที่มีความสามารถระดับสูง จำนวน 3 คน ผ่านการประเมินขั้นสูงและได้รับการคัดเลือกไปบันทึกเสียง

การอภิปรายผล

แนวทางการถ่ายทอดทางเด็วฆ้องวงใหญ่เพลงเป็ะ สามชั้น เป็นการวิจัยเพื่อถ่ายทอดทางเด็วฆ้องวงใหญ่เพลงเป็ะ สามชั้น ให้นักศึกษาวิชาเอกเครื่องตีไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม โดยเป็นการคัดยอคนนำทางเด็วฆ้องวงใหญ่เพลงเป็ะ สามชั้น ที่ปราโมทย์ ค่านประดิษฐ์ และคณะ [8] ได้สร้างสรรค์ขึ้น สามารถแบ่งการถ่ายทอดเป็น 3 ขั้นตอนใหญ่ คือ การถ่ายทอดโดยการปฏิบัติตามผู้สอน การฝึกซ้อมระดับต้นและเข้มข้น และการบันทึกเสียงเผยแพร่ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

ด้านการถ่ายทอดดนตรี กรกฎ วงศ์สุวรรณ [5] มีทิศทางหรือแนวทางในการถ่ายทอดดนตรีไทยตามปราชญ์ชาวบ้าน โดยแก้ไขปัญหาด้านเวลาการซ้อมและการใช้สื่อสมัยใหม่ โดยบูรณาการถ่ายทอดเผยแพร่ทางยูทูป แม้ทักษะของผู้เรียนจะเข้ามาได้สูงมากแต่การการสละเวลาการซ้อมที่ตั้งใจและมีเป้าหมายเชิง 4.0 ทำให้เป็นแรงผลักดันแก่ผู้เรียน เช่นเดียวกับรายงานของ อุทัย ศาสตร์ (2553) ที่ ครูประสิทธิ์ ถาวร ที่ทำนถ่ายทอดอย่างเข้มข้นทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ควบคู่กับการปรับวงและการสอนแบบโบราณยึดการสอนตามความสามารถของผู้เรียน ซึ่งทางเด็วฆ้องวงใหญ่ที่เรียบเรียงมานั้นก็มิได้ยากปรับให้ใกล้เคียงกับความสามารถของผู้เรียน เป็นการบูรณาการจากรายงานของ นิพนธ์ กล้ากล่อมจิตร [7] การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในระบบโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย โดยศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต "พิบูลบำเพ็ญ" มหาวิทยาลัยบูรพา และศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต โดยแนวทางการถ่ายทอดทางเด็วฆ้องวงสามชั้นประสาธน์ทางบ้านและทางโรงเรียนเข้าด้วยกันปรับให้เหมาะสมกับผู้เรียนในเจนเนอเรชันซี (Generation Z) ใช้มือถือในการบันทึกและรายงานการฝึกซ้อม การให้คำแนะนำตลอดจนทีมผู้สอนที่เอาใจใส่

นอกจากนี้ยังผู้วิจัยได้ตระหนักถึงการสร้างสรรค์ทางเด็วฆ้องวงเป็นภูมิปัญญาชั้นสูงของทักษะดนตรีไทย และการเผยแพร่สู่สาธารณะในช่อง Sutinan Sopapark และ facebook.com I!W จ Music Department Nakhon Pathom Rajabhat University ของ YouTube โดยทั่วไปแล้วการเผยแพร่ผลงานการบรรเลงดนตรีไทยมิได้นำมาบูรณาการกับเทคโนโลยีกับนำเสนอไปแบบดั้งเดิม ทั้งภาพและเสียงแบบอะนาล็อก (Analog) เป็นดิจิทัล (Digital) โดยการเพิ่มมิติเสียงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการสร้างสรรค์หรือการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยเห็นว่าทางเด็วฆ้องวงเป็นการสร้างสรรค์ได้ตามความสามารถของผู้สร้างสรรค์หรือเรียบเรียงขึ้น โดยเลือกบทเพลงและเครื่องมือที่เหมาะสมและยังสามารถนำไปใช้กับเพลงและเครื่องมืออื่นด้วย หรือแม้แต่การเรียบเรียงใหม่ ให้เกิดทางเด็วฆ้องวงใหญ่ที่ง่ายหรือยากขึ้น ได้ อาทิ การเรียบเรียงทางเด็ว เพลงการเวก สามชั้น หรือ การสร้างสรรค์ทางเด็วฆ้องวงเล็ก เพลงต่อรูป สามชั้น ทั้งนี้อาจเป็นทางเด็วที่อยู่ในเพลงหรือหางเพลงก็ได้

ข้อเสนอแนะในการถ่ายทอด แนวทางการถ่ายทอดเป็นการเพิ่มสมรรถนะด้านทักษะการบรรเลงของผู้รับการถ่ายทอด ซึ่งต้องใช้เวลาในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาทักษะ และกลวิธีการถ่ายทอดที่ชัดเจนง่ายต่อการบรรเลง ในกรณีนี้ใช้แบบฝึกทักษะเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอด ประกอบกับ โน้ตทางเด็วและการถ่ายทอดตัวต่อตัว ที่สำคัญคือ เวลาในการฝึกซ้อมของวง การให้กำลังใจ คำแนะนำการบรรเลงและผู้บรรเลงจังหวะทั้งสองคน

เอกสารอ้างอิง

- [1] ชัยศักดิ์ ชุ่มเย็น. (2561). รูปแบบและวิธีการบรรเลงระนาดทุ้ม ของครูไพฑูรย์ เฉยเจริญ. วารสารศิลปกรรมศาสตร์วิชาการ วิจัยและงานสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. 5(1), 76-98.
- [2] เจริญชัย ชนไพโรจน์. (2515). ราชทินนามนักดนตรีไทย. ในงานพระราชทานเพลิงศพ คุณแม่เพิ่มคุณธิยงกูร. (น. 115-121). นครหลวงกรุงเทพมหานคร: สันทิต. สืบค้นเมื่อ 9 ตุลาคม 2561 จาก <http://203.131.219.242/cdm/ref/collection/cremation/id/5367>.
- [3] สุรศักดิ์ งานสาร. (2541). การศึกษาทางระนาดเอกเพลงเป็ะ 3 ชั้น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขามานุษยคดี-ยงควิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2561 จาก http://dcms.thailis.or.th/dcms/dccheck.php?Int_code=96&RecId=15693&obj_id=22432.
- [4] บุญธรรม ตรีโมท. คำบรรยายวิชาดุริยางคศาสตร์ กรมศิลปากร. กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์. 2545.
- [5] กรกฎ วงศ์สุวรรณ. การศึกษากระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทยของปราชญ์ชาวบ้าน ในมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2549.
- [6] อุทัย ศาสตรา. (2553). การศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงระนาดเอกของครูประสิทธิ์ ถาวร ศิลปินแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2561 จาก https://cuir.car.chula.ac.th/bitstream/123456789/21344/1/uthai_sa.pdf.
- [7] นิพนธ์ กล้าล้อมจิตร. (2556). การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในระบบโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2561 จาก <https://cuir.car.chula.ac.th/bitstream/123456789/42848/1/5383346527.pdf>.
- [8] ปราโมทย์ คำประดิษฐ์ การุณย์ คำประดิษฐ์ และสุรินทร์ โสภากา. (2562). การสร้างสรรค์ทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงเป็ะสามชั้น. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. 21(1), 1-13.